

Uchwała z dnia 12 lipca 2005 r.

II UZP 5/05

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Andrzej Kijowski (sprawozdawca), Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Piotra Wiśniewskiego, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 lipca 2005 r. sprawy z wniosku Józefa M. przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w B. o emeryturę wojskową, na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 15 kwietnia 2005 r. [...]

„Czy pojęcie „na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym” użyte w art. 5 ustawy z dnia 10.12.1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz.U. Nr 8/04 . 66 - tekst jednol.) należy odnosić do stanowiska, które żołnierz zawodowy zajmował z wyznaczeniem na to stanowisko rozkazem personalnym Ministra Obrony Narodowej, czy też do stanowiska, na którym pełnił obowiązki na podstawie rozkazu dowódcy jednostki ?”

p o d j ą ł uchwałę:

Przez pojęcie „na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym” (art. 5 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.) należy rozumieć stanowisko, które żołnierz zawodowy zajmował zgodnie z wyznaczeniem na podstawie rozkazu personalnego Ministra Obrony Narodowej.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku, przy rozpoznawaniu sprawy z wniosku Józefa M. przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w B., postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2005 r. [...], wydanym w związku z

apelacją wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy z dnia 19 listopada 2003 r. [...], przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia w trybie art. 390 § 1 k.p.c. zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sprowadzające się do rozważenia, „czy pojęcie ‘na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym’, użyte w art. 5 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.) należy odnosić do stanowiska, które żołnierz zawodowy zajmował zgodnie z wyznaczeniem na to stanowisko rozkazem personalnym Ministra Obrony Narodowej, czy też do stanowiska, na którym pełnił obowiązki na podstawie rozkazu dowódcy jednostki.” Pytanie to wyłonilo się na tle następującego stanu faktycznego.

Wnioskodawca Józef M. odwołał się od decyzji WBE w B. z dnia 9 stycznia 2002 r., ustalającej jego prawo do emerytury, kwestionując uznanie za podstawę jej wyliczenia grupę zaszeregowania U-12 i domagając się przyjęcia grupy U-9. W dniu zwolnienia ze służby, które nastąpiło w dniu 31 grudnia 2001 r., wnioskodawca zajmował stanowisko szefa Wydziału Operacyjno-Rozpoznawczego na uposażeniowym etacie pułkownika. Na stanowisko to wnioskodawca został powołany decyzją Ministra Obrony Narodowej [...] z dnia 3 października 1998 r. Do dnia zwolnienia ze służby otrzymywał uposażenie należne na wymienionym stanowisku służbowym, które jest zaszeregowane do grupy U-12. W okresie od 15 marca 2001 r. do dnia 31 grudnia 2001 r. wykonywał dodatkowo obowiązki szefa Wojsk Rakietowych i Artylerii Dowództwa POW (grupa zaszeregowania U-9), powierzone rozkazem Dowódcy POW [...] z dnia 2 kwietnia 2001 r.

Z treści przepisu art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 10, poz. 55 ze zm.) wynika, że pod pojęciem „stanowisko służbowe” należy rozumieć, przewidziane w etacie jednostki organizacyjnej, miejsce żołnierza zawodowego w hierarchii służbowej jednostki, z określoną dla tego stanowiska nazwą, stopniem wojskowym, wymaganiami kwalifikacyjnymi, korpusem osobowym, grupą i specjalnością wojskową oraz grupą uposażenia. Czas pełnienia służby na stanowisku służbowym liczy się od dnia faktycznego objęcia tego stanowiska, ogłoszonego w rozkazie dowódcy jednostki, po wydaniu rozkazu personalnego, o wyznaczeniu żołnierza zawodowego na to stanowisko przez właściwy organ wojskowy (§ 45 ust. 1 rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 grudnia 1996 r. w sprawie służby wojskowej żołnierzy

zawodowych, Dz.U. z 1997 r. Nr 7, poz. 38 ze zm.). Organem wojskowym właściwym do wyznaczania na stanowisko służbowe od stopnia majora do stopnia etatowego generała jest zaś Minister Obrony Narodowej. Skoro więc wnioskodawca został przez tegoż Ministra wyznaczony na stanowisko szefa Wydziału Operacyjno-Rozpoznawczego, to za podstawę wymiaru spornej emerytury należałoby przyjąć grupę zaszeregowania U-12.

Odmienne stanowisko (przy nieco innym stanie faktycznym) wynika z wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 28 października 1994 r., III AUa 293/94 (OSA 1995 nr 7-8, poz. 67), w którym uznaje się, że wynagrodzeniem należnym na ostatnio zajmowanym stanowisku jest wynagrodzenie na stanowisku rzeczywiście zajmowanym, bez względu na jego wyznaczenie rozkazem personalnym i przez okres wykluczający doraźność w pełnieniu rzeczywistych zadań w ramach zajmowanego stanowiska. Potwierdza to wyrok Sadu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 stycznia 1996 r., III AUr 42/96 (Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie 1997 nr 1, poz. 3), zgodnie z którym art. 5 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych wyraża bezwzględłą zasadę, że podstawę wymiaru emerytury żołnierza zawodowego stanowi wysokość uposażenia otrzymywanego w dacie zwolnienia ze służby.

Podkreślić również należy, że w praktyce były dopuszczane i dość często zdarzały się sytuacje, w których formalne określenie powierzonego stanowiska (wyznaczenie) nie odpowiadało stanowisku rzeczywiście pełnionemu. Wskazuje na to zwrot „uposażenie należne żołnierzowi na ostatnio (przed ustaleniem prawa do emerytury) zajmowanym stanowisku”, zawarte w treści art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.). Trzeba mieć również na uwadze, że według Małego Słownika Języka Polskiego PWN, Warszawa 1968 r., określenie „zajmować stanowisko” oznacza również „zacząć pracować na jakimś stanowisku.” W tym świetle określenie „należne wynagrodzenie na ostatnio zajmowanym stanowisku” oznaczałoby wynagrodzenie na stanowisku pełnionym, bez względu na jego wskazanie w rozkazie personalnym. Ze względu na powyższe argumenty konieczne było - zdaniem Sądu Apelacyjnego - sformułowanie przedmiotowego pytania.

Prokurator Prokuratury Krajowej, uczestniczący w dniu 12 lipca 2005 r. w rozprawie przed Sądem Najwyższym, wniósł o podjęcie uchwały, stwierdzającej, że po-

jęcie „na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym”, użyte w art. 5 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy, należy odnosić do stanowiska, które żołnierz zawodowy zajmował zgodnie z wyznaczeniem na to stanowisko rozkazem personalnym Ministra Obrony Narodowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sugestia co do rzekomego występowania dwóch potencjalnie równorzędnych wariantów wykładni art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin jest nieusprawiedliwiona. Prawna ocena sformułowanego problemu prowadzi do jednoznacznego wniosku, że przez ostatnio zajmowane stanowisko należy rozumieć stanowisko, które żołnierz zawodowy zajmował zgodnie z rozkazem personalnym Ministra Obrony Narodowej.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o zaopatrzeniu podstawę emerytury lub renty inwalidzkiej stanowi uposażenie należne żołnierzowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z zastrzeżeniem ust. 2, 3 i art. 32b. Użyte w tym przepisie terminy „uposażenie” oraz „zajmowane stanowisko” są pojęciami prawnymi, których znaczenie zostało określone w przepisach regulujących prawny stosunek zawodowej służby wojskowej w sposób ściśle bezwzględnie obowiązujący, wobec czego nie ma tu miejsca na intuicje znaczeniowe wynikające z języka potocznego, nie mówiąc już o ewentualnej swobodzie kontraktowania przez strony tego stosunku. Zarówno na gruncie obecnie obowiązującej ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. Nr 179, poz. 1750 ze zm.), jak i poprzednio odrębnej ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 693 ze zm.), wysokość uposażenia jest ściśle powiązana ze stanowiskiem służbowym, zajmowanym przez zawodowego żołnierza. W tym kontekście stanowisko służbowe jest jednym z podstawowych elementów określających jego prawny status. Wyznaczenie na stanowisko służbowe następuje w drodze decyzji administracyjnej, wydanej przez właściwy organ wojskowy (obecnie art. 44 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, poprzednio art. 35 ust. 5 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 10, poz. 55, ze zm.). Tylko taka decyzja pozwala więc na pobieranie przez żołnierza uposażenia zasadniczego, przysługującego na danym stanowisku, przy czym wobec pułkownika rozkazy perso-

nalne wydaje Minister Obrony Narodowej. Wynika to z § 48 powołanego wyżej rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 grudnia 1996 r. w sprawie służby wojskowej żołnierzy zawodowych.

Ewentualne powierzenie przez dowódcę jednostki, w której żołnierz zawodowy stale pełni służbę, czasowego pełnienia obowiązków na innym stanowisku służbowym, niż to, na które żołnierz został wyznaczony decyzją właściwego organu wojskowego, nie stanowi zatem prawnego tytułu do pobierania uposażenia zasadniczego, przypisanego do tego stanowiska służbowego. Dodatkowo przemawia za tym fakt, że w ustawie z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych prawodawca usankcjonował praktykę czasowego powierzania dodatkowych obowiązków na innym stanowisku, niż to, na które żołnierz został wyznaczony decyzją właściwego organu wojskowego (art. 25 ustawy).

W tym świetle pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 28 października 1994 r. (III AUr 293/93) należy uznać za odosobniony, tym bardziej że nie został on szerzej uzasadniony. Odwołuje się on bowiem jedynie do potocznego rozumienia terminu „zajmowane stanowisko”, nie uwzględniając związku pomiędzy stanowiskiem i uposażeniem żołnierza zawodowego, decydującym o wysokości emerytury lub renty. Poza tym Sąd Apelacyjny musiał skonstruować pozaustawowy warunek zajmowania nowego stanowiska przez „okres wykluczający doraźność” takiej sytuacji, co podważało pewność obrotu prawnego. Tymczasem kwestia ta nie może być przedmiotem intelektualnych spekulacji i dlatego czasowe ramy powierzania dodatkowych obowiązków na innym stanowisku muszą mieć ustawowe oparcie, co stało się dopiero w powołanym wyżej art. 25 nowej ustawy.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę w brzmieniu wskazanym w sentencji.

=====